

УДК 323.1

**І. О. КРЕСІНА
А. А. КОВАЛЕНКО**

**СИТУАТИВНІ МЕХАНІЗМИ ПРОТИДІЇ СЕПАРАТИЗМУ В УКРАЇНІ:
ПОЛІТИКО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ ***

Виокремлюються та аналізуються ситуативні політико-правові механізми проти-дії сепаратизму. Автори доходять висновку, що оперативне напрацювання цих механізмів є ефективним шляхом нейтралізації цієї загрози національній безпеці та реагування на її трансформацію.

Ключові слова: сепаратизм, національна безпека, етнополітика.

Кресина И.О., Коваленко А.А. Ситуативные механизмы противодействия сепаратизму в Украине: политико-правовой анализ

Определяются и анализируются ситуативные политико-правовые механизмы противодействия сепаратизму. Авторы делают вывод, что оперативная наработка этих механизмов является эффективным путем нейтрализации этой угрозы национальной безопасности и реагирования на ее трансформацию.

Ключевые слова: сепаратизм, национальная безопасность, этнополитика.

Kresina Iryna, Kovalenko Anatoliy. A the situational mechanisms of preventing separatism: political and legal analysis

The situational political and legal mechanisms of preventing separatism are distinguished and analyzed. Author concludes their operative working out is the effective way to neutralize this threat to national safety and response to its transformation.

Key words: separatism, national safety, ethnopolitics.

Нинішня соціально-економічна, етнополітична ситуація в Україні є підтвердженням того, наскільки загрозливими можуть бути наслідки сепара-

---

© КРЕСІНА Ірина Олексіївна – доктор політичних наук, професор, зав. відділу правових проблем політології Інституту держави і права ім. В.М. Корецького НАН України

© КОВАЛЕНКО Анатолій Андрійович – доктор політичних наук, професор, провідний науковий співробітник відділу правових проблем політології Інституту держави і права ім. В.М. Корецького НАН України

* Стаття підготовлена в рамках наукового проекту «Політико-правові механізми запобігання сепаратизму в демократичному суспільстві» в межах державної цільової програми «Гуманітарні технології як чинник суспільних перетворень в Україні»

тизму для національної безпеки держави. Д. Ткаченко стверджує, що Сепаратизм призводить до соціальної напруженості, політичної та економічної нестабільності, породжує загрозу конфронтації та воєнного протистояння, знижує ефективність функціонування інститутів центральної влади, підриваючи їх легітимність¹. Війна із сепаратистськими утвореннями на Сході України призвела до тисяч людських жертв (за даними РНБО, 837 військових та 1367 мирних жителів за даними ООН), десятків тисяч біженців, завдала багатомільйонних збитків державі, юридичним та фізичним особам, ознаменувалася руйнуванням інфраструктури території, охопленої сепаратизмом.

У цій ситуації напрацювання ситуативних, політичних та правових засобів протидії сепаратизму в його активній фазі є ефективним та необхідним механізмом стримування цього деструктивного явища та реагування на його трансформацію. Зокрема, Україна не лише визнала ДНР та ЛНР терористичними організаціями, а й звернулася до інших держав з проханням визнати ці самопроголошені утворення терористичними організаціями. Після того, як 17 липня 2014 р. над територією України в районі м. Тореза був збитий пасажирський літак Boeing-777 малайзійської авіакомпанії, внаслідок чого загинуло 298 осіб, парламент прийняв Заяву ВРУ “Про трагічну загибель людей внаслідок терористичного акту над територією України”. В документі стверджується, що знищення пасажирського літака стало можливим завдяки підтримці бойовиків з боку чинного керівництва Російської Федерації, забезпечення їх сучасною військовою технікою та зброєю, у тому числі ракетними комплексами для ураження повітряних цілей². Такі дії та безвідповідальна політика російської влади, що спрямовані проти України, провокують акти міжнародного тероризму, в результаті яких гинуть не лише громадяни України, але й громадяни інших держав. Незаконне постачання владою Російської Федерації зброї на територію України, направлення російських найманців та військовослужбовців Збройних Сил Російської Федерації для участі в бойових діях проти України були визнані актами військової агресії проти України, що мають всі ознаки міжнародної терористичної діяльності.

Тому Верховна Рада України звернулася до міжнародних та європейських організацій, лідерів країн світу з пропозицією: 1) встановити та притягнути до кримінальної відповідальності винних у вчиненні терористичного акту; 2) визнати самопроголошені організації ДНР і ЛНР терористичними; 3) вжити спільних з Україною заходів, у тому числі у військово-технічній сфері, спрямованих на припинення діяльності терористичних угруповань, що ведуть військові дії проти України та є загрозою миру і стабільності в світі. Якщо інші держави та міжнародні організації визнають ДНР та ЛНР терористичними організаціями, то це потягне за собою нові обмеження та санкції для Росії, що підтримує тероризм (сепаратизм) в Україні. Попри те, що заява є політичним документом, вона може мати відчутні правові наслідки.

Безпосередньо в Україні було здійснено таргетну спробу оперативно заблокувати фінансування сепаратистської терористичної діяльності. Зокрема, прийнято Закон України “Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо кримінальної відповідальності за фінансування сепаратизму”. Йдеться про доповнення Кримінального кодексу України статтею 110-2, що встановлює кримінальну відповідальність за фінансування сепаратизму. Згідно з п.1 ст. 110-2 фінансування дій, вчинених з метою зміни меж території або державного кордону України в порушення порядку, встановленого Конституцією України, карається позбавленням волі на строк від 3 до 5 років з позбавленням права обіймати певні посади та з конфіскацією майна. Згідно з п. 2. ст. 110-2 фінансування дій, вчинених з метою насильницької зміни чи повалення конституційного ладу або захоплення державної влади, карається позбавленням волі на строк від 5 до 7 років з позбавленням права обіймати певні посади та з конфіскацією майна. Напередодні прийняття цих змін Генпрокуратура заявила, що виявила 17 фінансових установ, що підозрюються в причетності до фінансування сепаратистської діяльності в Україні.

Українське судочинство раніше не використовувало або дуже обережно використовувало норму, що дозволяє притягати до відповідальності за заклики до сепаратизму, оскільки така відповідальність може бути використана для обмеження демократичних свобод, зокрема свободи слова. Так, представники колишньої влади – Партії регіонів та Комуністичної партії України неодноразово вдавалися до сепаратистських дій – закликів до порушення територіальної цілісності України та безпосередньо сепаратистської діяльності. Зокрема, лідер КПУ П. Симоненко неодноразово в ефірі російських телеканалів дозволяв собі висловлювання, які містять ознаки загрози суверенітету, територіальній цілісності України. Однак притягнути його до відповідальності за ці висловлювання в демократичному суспільстві досить складно. Адже свобода слова та висловлювань гарантується законодавством України як демократичної, правової держави і є одним з конституційних принципів, на яких базується захист прав людини та громадянина в Україні. Але, враховуючи ступінь загрози сепаратизму національній безпеці України, Генпрокуратура порушила кримінальну справу проти лідера КПУ за заклики до повалення конституційного ладу та посягання на територіальну цілісність України в ефірі російських телеканалів.

Правоохоронні органи пішли іншим шляхом – заборони політичних сил, що підтримують сепаратистську діяльність та притягнення до відповідальності окремих осіб, злочинна діяльність яких очевидна і проявляється не лише у закликах до сепаратизму. Так, було відкрито 308 кримінальних проваджень проти представників Комуністичної партії України. У правоохоронних органів є докази того, що керівництво КПУ відкрито підтримувало анексію Криму, створення самопроголошених ДНР і ЛНР фінансово, агітувало за приєднання частини Дніпропетровської області до Росії,

знушалось над національними символами України. Парламентська більшість також заявила, що сепаратисти Сходу діють за підтримки представників КПУ та ПР. На дачі народного депутата від КПУ С. Кілінкарова, яка знаходиться у селі Стуколова балка під Луганськом, бійці батальйону “Айдар” виявили арсенал зброї та боєприпасів. Політика раніше підозрювали у постачанні зброї луганським сепаратистам.

ГПУ розпочала перевірку КПУ та низки інших партій на причетність до сепаратизму. Прокурори областей отримали доручення, що стосується не тільки Комуністичної партії, а й усіх партій, дії яких спрямовані на розпалювання міжнаціональної та міжконфесійної ворожнечі, пропаганду і підбурювання до поділу територіальної цілісності держави та інших сепаратистських проявів. За результатами перевірки Міністерство юстиції подало позов щодо заборони окремих політичних сил, включаючи КПУ. За словами міністра юстиції, він особисто був би противником заборони будь-якої політичної партії, оскільки це суперечить демократичним засадам держави, якби в Україні був мирний час і не було б військової ситуації³. П. Петренко наголосив, що юридична процедура ліквідації політичної партії є дуже складною, оскільки прописувалася в законодавстві таким чином, щоб не бути застосованою з метою тиску на політичну силу.

Зокрема, ст. 5 Закону України “Про політичні партії в Україні” містить наступні обмеження щодо діяльності політичних партій. Утворення і діяльність політичних партій забороняється, якщо їх програмні цілі або дії спрямовані на: 1) ліквідацію незалежності України; 2) зміну конституційного ладу насильницьким шляхом; 3) порушення суверенітету і територіальної цілісності України; 4) підрив безпеки держави; 5) незаконне захоплення державної влади; 6) пропаганду війни, насильства, розпалювання міжетнічної, расової чи релігійної ворожнечі; 7) посягання на права і свободи людини; 8) посягання на здоров’я населення⁴. Діяльність політичної партії може бути заборонена лише за рішенням суду. В першій інстанції справу про заборону політичної партії розглядає Верховний Суд України.

Процедуру заборони партії за підтримку сепаратизму вже було застосовано щодо партій «Руська єдність» та «Руський блок». 9 квітня 2014 р. Міністерство юстиції України звернулося до Окружного адміністративного суду м. Києва з позовом про заборону цих партій: 30 квітня 2014 р. суд повністю задовольнив позов Мінюсту і заборонив діяльність політичної партії «Руська єдність», 13 травня 2014 р. – «Руський блок». Ці радикальні проросійські сили мали підтримку в регіонах, охоплених сепаратизмом, та фінансувалися Російською Федерацією. Власне, вся їх політична діяльність базувалася на поширенні та захисті проросійських настроїв. Тоді як КПУ називає спроби заборонити партію незаконними та звинувачує владу в політичному тиску. Міністр юстиції запевнив, що над політичними партіями й організаціями не буде розправ і судилищ, але у випадку виявлення фактів підтримки сепаратизму будуть подані відповідні позови до судів. Також Генеральна прокуратура й Служба безпеки розпочали перевірку

всіх громадських об'єднань на предмет їх підтримки тероризму й сепаратизму⁵.

Органи державної влади та правоохоронні органи вдаються також до ситуативних політико-правових механізмів із захисту інформаційної безпеки України. Адже сепесії регіонів передувало пропагування сепаратистських ідей в мас-медіа та Інтернеті. Раніше прямого застосування положень українського законодавства для заборони поширення інформації, що пропагує сепаратизм – порушення територіальної цілісності, дезінтеграцію України, не спостерігалось. Це й обумовило практично вільне циркулювання сепаратистських поглядів у мас-медіа. У той час як роль Інтернету як джерела інформації в Україні зростає, ця сфера залишається практично нерегульованою, що дає змогу терористичним організаціям використовувати веб-сторінки як майданчики для тиражування інформації, спрямованої на формування ідеологічної бази сепаратизму. Однак авторів таких матеріалів неможливо притягти до відповідальності за законодавством України, оскільки, по-перше, на Інтернет-публікації не поширюється законодавство про ЗМІ, по-друге, складно встановити особу, яка їх поширює. Це серйозна проблема, яка нівелює інші зусилля держави у боротьбі з сепаратизмом, ксенофобією, поширенням національної ворожнечі, – зазначає К. Вітман⁶.

Тому правоохоронні органи вдаються до політичних кроків щодо протидії сепаратизму. Зокрема, Служба безпеки України звернулася з листом до Інтернет-асоціації України з проханням заблокувати сайти, які розповсюджують інформацію, що пропагує війну, національну ворожнечу, насильницьку зміну конституційного ладу або порушення територіальної цілісності України. Департамент контррозвідувального захисту інтересів держави у сфері інформаційної безпеки попросив заборонити сайти (www.ruska-pravda.com, rusmir.in.ua, russ-edin.org, novoross.info та інші), зареєстровані як в Україні, так і за кордоном, які розповсюджують матеріали екстремістського та терористичного спрямування. Ці сайти були заблоковані, й тепер вони недоступні користувачам з України.

Однак незрозумілою залишається тривала бездіяльність щодо поширення такої інформації в друкованих ЗМІ, на діяльність яких поширюються обмеження, передбачені чинним законодавством. Зокрема, ст. 3 Закону України «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні» про неприпустимість зловживання свободою діяльності друкованих ЗМІ забороняє використовувати їх для закликів до захоплення влади, насильницької зміни конституційного ладу або територіальної цілісності України; пропаганди війни, насильства та жорстокості⁷. У випадку такого правопорушення суд за зверненням припиняє випуск видання. Втім це не завадило окремим друкованим ЗМІ систематично поширювати публікації сепаратистського змісту, готуючи ґрунт для активних дій на Сході та Півдні України. Навіть під час активної фази протидії сепаратизму на Сході терористичним організаціям вдавалося друкувати та поширювати газети сепаратист-

ського спрямування. Так, влітку 2014 р. у м. Києві на розкладках з пресою продавалися газети антиукраїнського змісту, зокрема “Хочу в ССРСР” і “Я”. Обидві газети відверто сепаратистського змісту з бульварною стилістикою. Окрім авторських сепаратистських матеріалів, інші статті, розміщені в цих газетах, взяті з проросійських джерел і сайтів, російських видань “Комсомольська правда”, “Взгляд”, російських форумів. “Хочу в ССРСР” друкувалася в Маріуполі накладом 42 тис. екземплярів, “Я” – у м. Донецьку.

Також за вказівкою керівництва терористичної організації ДНР до регіонів України для розповсюдження серед місцевих жителів спрямовувалися наклади газети “Новоросси́я” з метою стимулювання активності проросійськи налаштованих громадян, а також для виправдання терористичної активності сепаратистів на Сході України. Правоохоронні органи намагаються відслідковувати появу таких видань та притягати до відповідальності осіб, причетних до продукування та розповсюдження незаконної друкованої продукції. Зокрема, співробітники СБУ на трасі “Суми – Київ” затримали легковий автомобіль, у багажнику якого було виявлено тисячу примірників газети сепаратистського спрямування “Новоросси́я”, та викрили в Полтавській області місцевого мешканця, який планував поширювати цю ж газету. Проти підозрюваних були порушено кримінальне провадження за ознаками злочину, передбаченого ч.2 ст.110 (посягання на територіальну цілісність і недоторканність України) Кримінального кодексу України. Адже притягти до відповідальності та припинити діяльність ЗМІ, що діяли на території ДНР та ЛНР, було неможливо. Однак головного редактора сепаратистського видання “Хочу в ССРСР” і “Весник Приазовья”, що видавалися в Маріуполі, було заарештовано через кілька днів після звільнення міста від сепаратистів силами АТО.

Для захисту інформаційної безпеки на території України було заборонено трансляцію російських каналів в ефірних і кабельних мережах (“Первый канал. Всемирная сеть”, “РТР-Планета”, “НТВ-Мир”, “Россия-24”, “TVCS”, “Россия-1”, НТВ, ТНТ, “Петербург-5”, “Звезда”, “Рен-ТВ” і “РБК-ТВ”, а також “Life News” та “Russia Today” як неадаптовані), які поширюють ідеї сепаратизму та антиукраїнську пропаганду. Офіційною причиною рішення Національної ради з питань телебачення й радіомовлення України про заборону ретрансляції російських каналів стала суперечність змісту їх програм Конституції України та необхідність адаптації до законодавства України. Нагляд за дотриманням рішення про їх відключення здійснює МВС.

СБУ після ретельного вивчення відеоматеріалів, які транслюють російські телеканали, виявила у них заборонені міжнародним законодавством технології інформаційно-психологічного впливу на аудиторію, зокрема так званий “25-й кадр”. Як доказ Службою безпеки України було продемонстровано відео про події в Одесі 2 травня 2014 р. з випуску новин на забороненому для ретрансляції в Україні телеканалі “Росія-24”, під час якого

в кутку екрана з'являються малопомітні написи: “підпал – правий сектор”, “людей вбивали бандерівці”, “нацгвардія вбивці”⁸. Російські телеканали використовують й інші методи впливу на глядачів. У зв'язку з неправдивим висвітленням подій, пропагандою та перекручуванням фактів Україна обмежила доступ співробітників окремих російських ЗМІ. Зокрема, українські прикордонники не пропускали або видворяли з України представників російських ЗМІ за несанкціоновану роботу на території України, контрольованій сепаратистами.

Інші державні структури також встановлюють контроль за змістом російського інформаційного контенту, що потрапляє на територію України. Зокрема, Державне агентство України з питань кіно вирішило здійснювати експертизу фільмів російського виробництва, що плануються до кінопрокату, на предмет відповідності національному законодавству. Було заборонено фільми російського виробництва “Біла гвардія” та “Піддубний”, які були визнані експертами такими, що “демонструють зневагу до української мови, народу та державності”, “факти, спотворені і переписані на користь Росії”. В умовах інформаційної війни та з огляду на захист національних інтересів в інформаційно-культурному просторі було вирішено відмовити цим фільмам у видачі прокатних посвідчень⁹.

Ефективними інформаційними механізмами протидії сепаратизму виявилися ЗМІ, спеціально створенні для поширення антисепаратистських матеріалів на охоплених сепаратизмом територіях. Депутатами та активістами було створено Інформаційний центр протидії сепаратизму “Наша земля”, який почав видавати та поширювати газету “Настоящий Крым” на окупованому півострові. Згодом з'явилися видання “Настоящий Луганск”, “Настоящий Донецк”¹⁰. Ці газети поширюють контент альтернативний російським пропагандистським ЗМІ з метою надання доступу населенню Криму, Півдня та Сходу України до об'єктивної інформації. Видання фінансуються народними депутатами та поширюються волонтерами. Ініціатори проекту шкодують, що органи державної влади не почали видавати нічого подібного.

Також слід згадати правові механізми протидії сепаратизму, що перебувають на стадії впровадження. 22 липня 2014 р. у першому читанні Верховною Радою України було проголосовано проект Закону України “Про протидію і запобігання сепаратизму та подолання наслідків сепаратистської діяльності на території України (десепаратизацію)” №4300а від 17.07.2014. Проект нормативно-правового акту визначає правові та організаційні засади протидії сепаратизму на основі реалізації системи заходів із звільнення державного, суспільно-політичного, економічного та гуманітарного життя України від проявів сепаратизму, подолання наслідків сепаратистської діяльності на всій території України та попередження загроз сепаратизму в майбутньому. Проектом Закону пропонується введення в правове поле поняття сепаратизму як діяльності, спрямованої на відокрем-

лення частини території України з етнічних, мовних, релігійних мотивів для створення нової держави, наділеної політичною самостійністю або широкою автономією (ст. 1); поняття десепаратизації як комплексу заходів, що здійснюються з метою звільнення органів законодавчої, виконавчої, судової влади, правоохоронних органів, Збройних Сил України, Служби безпеки України, органів місцевого самоврядування, політичних партій та громадських об'єднань, вищих навчальних закладів, засобів масової інформації, підприємств, установ і організацій усіх форм власності від будь-яких проявів сепаратизму та запобігання загрозам сепаратизму в майбутньому. Згідно з проектом Закону десепаратизація базується на комплексній реалізації державою люстраційних, ліквідаційних, конфіскаційних, освітніх та інформаційних заходів¹¹. Однак документ критикується за системні порушення прав людини та нехтування міжнародними стандартами прав людини й нормами Конституції України. Визначення сепаратизму має суттєві вади, встановлює нечіткі критерії, на підставі яких відбуватиметься обмеження прав людини за сепаратистську діяльність, оперує ненауковими поняттями. Зокрема, незрозумілим є поняття нової держави, наділеної політичною самостійністю або широкою автономією. Документ потребує суттєвого доопрацювання в частині конкретизації політичних положень, декларацій та надання їм правового змісту.

Оскільки протидія сепаратизму не мала відповідного рівня відображення та імплементації в правовому полі України – після того, як ця загроза національній безпеці перейшла з категорії потенційних в категорію реальних – виникла потреба в ситуативних політичних та правових механізмах протидії сепаратизму, які дозволяють гнучко і оперативно реагувати на поточні виклики. Їх напроцювання засвідчило свою дієвість.

1. *Ткаченко Д.* Юридические механизмы противодействия сепаратизму в современной России [Електронний ресурс] /Д. Ткаченко // Электронная библиотека диссертаций: дис. на соискание науч. степени... канд. полит. наук: 23.00.02. – Ростов н/Д, 2007. – Режим доступа: <http://www.dissercat.com/content/yuridicheskie-mekhanizmy-protivodeistviya-separatizmu-v-sovremennoi-rossii> 2. *Заява* Верховної Ради України “Про трагічну загибель людей внаслідок терористичного акту над територією України» [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1596-18#n8>. 3. *Мінюст* просить суд заборонити КПУ [Електронний ресурс] // УНІАН. – – Режим доступу: <http://www.unian.ua/politics/937217-minyust-prosit-sud-zaboroniti-kpu-onovleno.html>. 4. *Закон* України “Про політичні партії в Україні” // Відомості Верховної Ради України. – – 2001. – № 23. – Ст.118. 5. *ГПУ і СБУ* перевіряють громадські об'єднання на предмет підтримки тероризму [Електронний ресурс] // Українська правда. – Режим доступу: <http://www.pravda.com.ua/news/2014/08/8/7034359/>. 6. *Вітман К.* Интолерантность у мас-медиа та публічному дискурсі України / К. Вітман // Держава і право. – 2012. – №55. – 2012. – С. 497. 7. *Закон* України “Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні” // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – N № 1. – Ст. 1. 8. *СБУ* установила, що російские телеканалы используют “25-й кадр” в новостях об Украине [Електронний ресурс] // УНІАН. – – Режим доступу: <http://www.unian.net/politics/919943-sbu-ustanovila-cto-rossiyskie-telekanaly-ispolzuyut-25-y-kadr-v-novostyah-ob-ukraine.html>. 9. *Шидловська Є.*

Чому Україна перевіряє російські фільми [Електронний ресурс] / Є. Шидловська // BBC. – Режим доступу: http://www.bbc.co.uk/ukrainian/entertainment/2014/07/140729_russian_films_banned_zhs.shtml. 10. *На Востоке и Юге* выпускают газеты для противодействия сепаратизму [Електронний ресурс] // Сегодня. – Режим доступу: <http://www.segodnya.ua/regions/donetsk/na-vostoke-i-yuge-vypuskayut-gazety-dlya-protivodeystviya-separatizmu-515998.html>. 11. *Проект* Закону України “Про протидію і запобігання сепаратизму та подолання наслідків сепаратистської діяльності на території України (десепа-ратизацію)” №4300а від 17.07.2014 [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: http://w1.l.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?pf3516=4300%E0&skl=8.

УДК 321.01

Є. В. ПЕРЕГУДА

ИНСТИТУЦИОННЫЕ АСПЕКТЫ ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ ЦЕНТРАЛЬНЫХ ТА МЕСТНЫХ ОРГАНОВ ВКОНАВЧОЙ ВЛАДИ БЕЛОРУСИ

Взаємодія органів виконавчої влади Білорусі характеризується значною вагою пострадянського інституційного спадку, централізацією політичної системи, домінуванням Президента, низьким рівнем впливу кланових механізмів. Це стало наслідком не лише особливостей політичних процесів 1990-х рр., а й обмеженості інституційних реформ в перші роки незалежності, специфіки соціально-економічного та регіонально-го розвитку.

Ключові слова: Президент, уряд, парламент, місцеві виконавчі та розпорядчі органи, виконкоми.

Перегида Е.В. Институциональные аспекты взаимодействия центральных и местных органов исполнительной власти Беларуси

Взаимодействие органов исполнительной власти Беларуси характеризуется значительным весом постсоветского институционального наследства, централизацией политической системы, доминированием Президента, низким уровнем влияния клановых механизмов. Это стало следствием не только особенностей политических процессов 1990-х гг., но и ограниченности институциональных реформ в первые годы независимости, специфики социально-экономического и регионального развития.

Ключевые слова: Президент, правительство, парламент, местные исполнительные и распорядительные органы, исполкомы.

Pereguda Evgen. The institutional aspects of the interaction of central and local executive authorities of Belarus

The interaction of the executive authorities of Belarus is characterized by the big proportion of the postsoviet institutional legacy, the political system's centralization, domination of the President, the low influence of clan mechanisms. It was due not only to the features of political processes in the 1990s but to the limitation of institutional reforms in the early years of independence, to the features of the socio-economic and regional development.

Key words: president, government, parliament, local executive and administrative bodies, executive committees.

© ПЕРЕГУДА Євген Вікторович – доктор політичних наук, доцент, завідувач кафедри політичних наук Київського національного університету будівництва і архітектури